

יקותיאל יהודה הלברשטאם

אבדק"ק צאנז

ב"ה. קרית צאנז י"ט אלול תשכ"ח

כח"ט ברית גופא ונהורא מעליא א"כ הרה"ג צמ"ס וו"ח מוב"נ הה"צ
הישיש כש"ת מזהר"ר נפתלי יעקב הכהן שליט"א מ' אבדק"ק קירליבאב
יע"א וכעת בחיפה ת"ו.

אחדשה"ט ושת"ה בהוקרה

ספרו היקר „אוצר הגדולים אלופי יעקב" ח"ד קבלתי לנכון
ונהניתי מאד בראותי גדל העמל והיגיעה שהשקיע כת"ה לפענח נעלמים
מספרים עתיקים וגנוזים אשד רבים מהם אינם בנמצא כעת..

ברם ארשה לעצמי להביע דעתי לפני כת"ה, כי מאחר ששם ספרו מוכיח
עליו „אוצר הגדולים" ע"כ לפענ"ד לא היה מן הראוי לערב התבן עם הבר,
וכפי שלא יעלה על דעת מאן דהוא שיתאר את גדולי האומה הקדושה ויכניס
ביניהם את דתן ואבירם, הגם שלדברי האר"י הקדוש היה להם תיקון ודברים
בגו וכדומה וכדו'. כמו כן וק"ו בן בנו של ק"ו אין מן הראוי להכניס תחת השם
אוצר הגדולים את יושע הלורקי שנשתמד והיה ראש למצירים ליהודים ועל ידו
היו כמה גזירות ליהודים וגם בנו המיר דתו איבד עצמו לדעת כפי שהביא כת"ה
באות רפ"ו.

איברא שכת"ה בעצמו ראה צורך להעיר על כך וכתב שם „הובא פה לפי שהי'
קודם שיצא לת"ר רב ליהודים בספרד בשנות ק"נ, מחבר ספרים" וכו'. אך לענ"ד
אין בזה להעלות ארוכה להג"ל כי כת"ה הביא בעצמו שם שבתחילה הוכיח לאחר
שנשתמד בדורו ולבסוף נשתמד הוא עצמו, נמצא שהיה תוהא על הראשונות
ובכה"ג אחז"ל שאיבד הראשונות כמשה"כ צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו
(עיין קידושין מ' ע"ב, ובירושלמי פאה פ"א סוף ה"א וכן במדרש רבה נשא פר'
י' ושהש"ר ריש פר' ו').

ויותר פליאה דעת ממני נשגבה שבאות תר"ל הזכירו עזה"פ וכותב עליו
 „חכם גדול שיצא לתרבות רעה והציר ליהודים“, ולא אוכל להבין איד כותבים
 על מומר שהציר ליהודים שהיה חכם גדול ואצלי לית דין צריך בושש שמעולם
 לא היה חכם אלא טיפש ושוטה גדול ואין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח שטות
 ואפילו על אחר (להבדיל) שזכר בש"ס ושהיה רבו של ר"מ אמרו חז"ל בחגיגה
 ט"ז ע"ב אמרו עליו על אחר בשעה שהיה עומד מבית המדרש הרבה ספרי מינין
 נזשרין מחיקו, ולא יעלה על דעת מי שיחשוב חכמי ישראל למנות ביניהם את
 אותו האיש ימ"ש שר"י מפני שהיה תלמידו של ר' יהושע בן פרחיה והגם שאמר
 בגמרא סנהדרין ק"ז ע"ב לא כיב"פ שדחפו לאותו האיש בב' ידיו, ובודאי שהיה
 בו אז יותר תלמוד מאותו הלורקי שנקרא על שמו.

והנה גם על אביו שהביאו באות תר"ל מלבד מה שיש להעיר מסנהדרין
 נ"ב ע"א היה ר"מ אומר מה ת"ל את אביה היא מחללת וכו', אומרים ארור שזה
 ילד ארור שזה גידל וכו' ועיין בשו"ע סימן קכ"ח סמ"א בהג"ה ובמג"א סקס"ב
 ויע"ש בבאה"ט סקע"א שהביא מהשבות יעקב ח"ב סימן ב' דלא שנא בן ל"ש
 בת ל"ש זנות ל"ש המיר דת בכולם את אביה היא מחללת וכו' והשבו"י הביא
 ראיה לדבריו מסנהדרין הנ"ל דקאמר רב אשי כמאן קרינן רשיעה בר רשיעא
 ואפילו לרשיעא בר צדיקא דמוכח דאפילו בבן אמרינן כן עיי"ש, והגם דמסיק
 שם בתשובה שאין לביישו ברבים ורק שב ואל תעשה ע"ש מ"מ בני"ד מה לן
 לחטוי שכבי בקברי במי שכבר נשכח כמת מלב ולחקקו בספר בין גדולים
 וקיימים.

אבל בר מן דין הרי כתב שם בשבו"י דכ"ז רק במי שמוחזק אביו לצדיק
 וחוקיה מלך יהודה יוכיח וכו' וכן בשאר גדולי תנאים ואמוראים ושאר דורות
 אחרונים אם המה צדיקים חלילה לביישם ברבים בשביל זה ובהדי כבשי דרחמנא
 ל"ל וכו' וכל זה אם הוא עצמו מוחזק לאיש כשר וכו' עכלה"ק עיי"ש אבל בני"ד
 מאן מוכח לחהזיק את האב בצדקות מאחר שבנו ובן בנו נשתמדו, והנכד עוד
 הוסיף לחטוא שגם אצל משפטי הגויים דנוהו, לשריפה חיים ומי ידע איזה חטא
 נבזה ושפל הביאחו עד הלום ובסוף איבד עצמו לדעת, ובמקום מ"ש כת"ה שהי'
 מחכמי הדור ומפילוסופים העבריים שבזמנו יותר מסתבר לומר שגם הוא לא היה
 אלא מהפילוסופים העבריינים וכת הבן היה מן האב והוא ובן בנו היו פרצופיהם
 שוות, ולולא דמסתפינא לבי אומר לי שאותו יושע הלורקי שמו ושם אביו מוכיח
 עליהם שהיו גלגולו ושורשו של אותו האיש ימ"ש. ובאמת מן התימא היא שכת"ה

לא הציג שום מקור מוסמך שנוכל לדעת מהיכן לקח שהיה חכם מחכמי הדור אשר יכירנו מקומו בין גדולי ישראל אלופי יעקב?

ומדי דברי בענין מקורות מוסמכים לחכמי הדורות לא אוכל להתאפק מלחוות דעתי לכת"ה כי נפלאתי מאד בראותי באות שמ"ו שהביא כת"ה אחד בשם יחנן די יהוד שמוזכר בספרי הערביים הישנים שכתב מאמר נבואה על מלחמת הצלב, ונוראות נפלאתי וכי מי שלא נזכר ממנו בשום מקום בספרים הק' ושום יהודי לא יודע ולא שמע מנביא כזה הכי חכם ונביא יקרא בספרו רק מפני שמצא כן באיזו ספרים ערביים ישנים. וכי אין לחשוש שמא היה מראשי כת הקראים וכדומה שנעקרו מתוך בנ"י. ועוד שם באותו עמוד הביא אחד בשם יוליוס שמצא אותו בספרי הנוצרים שהיה חכם יהודי שערך וווכח עם ההגמון וכו', והנה צר לי מאד להעתיר עליו במלים וסומך אני על ידידותו של כת"ה שמרגיש כי לטובה כוונתי אך מה אעשה ואין אצלי הספרים הנוצריים נאמנים להכתיר בקולמוסם חכמים יהודים כאלו שאת טובם לא שמענו ואפילו את שמם העברי לא ידענו ומזה שניהל וווכח עם ההגמון אין עדיין הוכחה כי אכן ראוי הוא לבוא בקהל חסידים כי יתכן שסופו של הווכח שלו לא היה אחר מזה של המומר לורקי הנ"ל שג"כ הוכיח אחרים ולבסוף נשתמד אף הוא, ובוודאי לא ראוי להכניס את שמו של יוליוס בסוד קדושים של אוצר הגדולים משום שספרי הנוצרים מסמיכים אותו לחכם יהודי.

עוד רגע אדבר במה שמצאתי שהביא באות תש"ל את הר"ר יוסף בן משולם ומסתמך על הס' אוצר נחמד שכותב בהתול ומליצה נגד רבנים שאינם הגונים, אבל יוצא גם מול חכמינו נושאי התורה. וכת"ה ברוב טובו מסיים והשי"ת יכפר בעדו, אך לענ"ד שגה בזה כי אם הוא יוצא בהתול נגד חכמינו נושאי התורה אז הוא לא נחמד ולא נעים והשי"ת לא יכפר בעדו אלא נשמתו מתפזרת באפר ולא מזכירים שמו אלא שם רשעים ירקב ועאכ"כ שמקומו לא יפקד בקרב אלופי יעקב. ובאמת שאצל המומר לורקי כתב כת"ה בתר שמו ימ"ש שר"י. אבל זה לא רק להלכה אלא גם למעשה ואם אומרים ימח שמו א"כ איך חוקקים שמו להזכירו בזכרון קדוש אחרי שבע מאות שנים?.

הגם שמוכן הדבר שמי שמחבר חיבור רוצה לכלול בו ידיעות מקיפות ורחבות ככל היותר ובאמת יש בזה גם צד מועיל לפרסם התנפים ורשעי ישראל שהיו בדורות עברו וזה אחד מן הדברים שאני מזהיר משכבר הימים שאסור לקבל

כל אמת כי ידוע הנזירות שמוציאים בספריות ובאניברסיטאות הישנות — כתורה
מסוימת כי אין לדעת מי היה המוציא ומה סיבה. ומזה שנכתב לפני מאות רבות
בשנים עדיין אין ערבון שהיה אדם גדול כי גם אז לא היו חסרים משומדים
הנבונים ואין למסור אלא על מה שמסובל אצלנו מדור דור שהם שלמים בתורתם
הנבונים. וע"כ טוב לדעת מי היו הצבועים הללו שיצאו אח"כ לתרבות רעה.
כ"כ שנים חזרו שמקומם לא יזכר ולא יפקד באוצר גדולי האומה שהיא אוצר
של יראת שמים ושכלה אין בהם.

ובפרט בדורות אלו אשר בעזה"ר רבו מינים וכופרים שאומרים עליהם
שחכמי ישראל חמה ר"ל. ובספרי מירס שלהם מתוארים כתלמידי חכמים וגדולי
האומה הישראלית עאכ"כ שמחוייבים לגדור גדר ולעמוד בפרץ שלא לשטש
הנבילות ולא להכניס המתים בין החיים. והיה אפשר לסקור בנפרד את כל
הפלגנים ושיצאו לתרבות רעה לדעת להבדל מן העדה הרעה הזאת ולא להגרר
בהם ובהמונם. אבל ח"ו להכניסם תחת דגל אלופי יעקב ולכלול אותם באוצר
הגדולים אשר לאומתינו הקדושה.

תקותי שכת"ה ידון אותי לכף זכות שאך לטובה כוונתי אשר בהמשך
שיבוא אי"ה בספריו היקרים יתקן והשי"ת יאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים
יכתב ויחתם בספרן של צדיקים לחיים טובים ארוכים ושלוש עד ביאת ינון
בב"א.

ידידו יקותיאל יהודא הלברשטאם

ג. ב. ואגב באתי לעורר במ"ש כת"ה באות תס"ט בערך הר"ר יוסף
גבאי דיליריינה והביא מספה"ק שער הקדושה להרח"ו שכותב בשע"י ששי"ק
ראיה מרבי יוסף דיליריינה ור' שלמה מלכו וכו' הרי שכותב עליו לשון כבוד
בלשון רבי והוא שזה לר"ש מלכו בערך". והנה בספר שעה"ק (דפוס לעמבערג
תר"ס) הלשון וקח ראיה מרבי יוסי דינאריינא ורבי שלמה מלכו וכו' ומי יערב
לו כי זהו ר' יוסף דיליריינו הג"ל הגם שיכול להיות מי שיאמר שטעות סופר
נפל שם בדפוס מ"מ ראיה ברורה בעינינו לזה שיש לעשות טעות הדפוס. כי יתכן
שזה אחר ולא אותו שהזכיר בספר הגלגולים פרק ס"ו. ומהלשון שהזכיר רק
"שנאבד מן העולם" יותר מוכח כן לפי"מ שכתב על ר"י דילי ריינא שהזכיר
בספר הגלגולים עיי"ש ודו"ק ואותו הנזכר בשער הקדושה רק נשתמש בקבלה
מעשית ותו לא ודו"ק. (הנ"ל)